

такъв градъ отъ камъни и стрели, че самъ той и по-голѣмата частъ отъ войската му загинали. Тогава императорътъ се завърналъ въ Мосинополъ; по пжтя още той превзелъ яката планинска крепостъ Мелникъ (Μελένικος) въ Родопа.

Страшна сждба сполетѣла 15,000 българи, пленени въ битката при Бѣласица. Василий II заповѣдалъ всички да ги ослѣпятъ, като оставятъ на всѣки сто души по единъ едноокъ да ги води и въ такъвъ видъ ги изпратилъ при царя имъ въ Прилѣпъ²¹). Когато Самуилъ ги видѣлъ така безчовѣчно осакатени, падналъ въ несвѣсть. Като дошълъ на себе си, той поискалъ вода, но щомъ изпилъ нѣколко глѣтки, усѣтилъ конвулсии въ сърдцето (καρδιαχῆς) и следъ два деня, на 15 септемврий 1014 год. починалъ следъ 38-годишно царуване.

Самуилъ дори на смъртния одъръ тържествувалъ надъ своя противникъ, бездушния Василий; очитъ му се замѣглили при вида на хиляди озлочестени съратници. Дори гърцитѣ, негови врагове, никога не говорятъ, че той набождалъ нѣкого на колъ или заповѣдвалъ да го ослѣпятъ, докато Василий често налагалъ такива смъртни наказания. Наистина, убиването на брата вика противъ Самуила, обаче, тая му кървава постѣпка, която не прави изключение въ анализъ на срѣднитѣ вѣкове, била предизвикана отъ измѣна и опасностъ. За неговото добродушие може да се сжди по това, какъ е постѣпилъ съ Владимира и съ Ашота. Самуилъ се явява енергиченъ, мжжественъ и хуманенъ господаръ, който, като успѣлъ съ победи да издигне българското царство отново на оная висота, която то достигнало при Симеона, подиръ цѣли 24 години се държалъ мжжествено срещу превъзходнитѣ сили на византийцитѣ въ нещастна борба съ тѣхъ²².

Ослабналото българско царство просъществувало всичко четири години следъ смъртъта на Самуила. Неговъ приемникъ билъ синъ му отъ ларисчанката *Гавриилъ*, нареченъ сждо и *Романъ*. Той спасилъ живота на баща си, когото придружавалъ навредъ, въ сраженията при Сперхей и при Бѣласица. Той билъ по-високъ отъ баща си по ръстъ, но му отстъпвалъ по духовно величие.

Зарадванъ отъ смъртъта на царя, Василий влѣзълъ посрѣдъ зима въ Македония, изгорилъ царската кула въ Битоля (Βουτέλιον²³) и заповѣдалъ да завзематъ Прилѣпъ, Щипъ и Воденъ. Напусто Гавриилъ предлагалъ миръ. Гърцитѣ проникнали въ планинската областъ Мъгленъ, при едноименната кула, чието мѣстоположение точно не се знае. Българитѣ оказали такава съпротива, че императорътъ трѣбвало лично тамъ да отиде. Само когато рѣката била отбита отъ стени и запаленитѣ напълнени съ дърва мини ги разклатили, началникътъ Илища се предалъ; заедно съ гарнизона той билъ изпратенъ на заточение въ Армения.

Следъ това била изгорена близката крепостъ Нотия, сега Ноте (Нжте), мѣстожителство на цинцаритѣ-мохамедани, едничкитѣ хора отъ латински произходъ, които изповѣдватъ исляма. Победата на Василия била ускорена отъ жестокитѣ семейни разпри.

Самуиловиятъ братъ Аронъ оставилъ синъ Иванъ Владиславъ, който като баща си билъ приятель на гърцитѣ. На единъ ловъ при Петърско, близо до Острово, презъ време на обсадата на Мъгленъ тоя Владиславъ убилъ братовчедъ си царъ Гавриила, както казватъ, по споразумение съ императора Василия, безъ да се гледа на това, че само по молбитѣ на тоя сжди Гавриилъ той билъ помилванъ при убиването на Арона. Злодеецътъ не се задоволилъ съ една жертва. Той заповѣдалъ сждо да убиятъ жената на Гавриила и да ослѣпятъ по-стария му синъ, а зетя му, сръбския князь Владимиръ поканилъ при себе си на гости (въ Охридъ или Прѣспа) и заповѣ-